

Tosi asiaa Tanskasta

Jerslev, Anne (ed.)
**REALISM AND 'REALITY'
IN FILM AND MEDIA.**

Northern Lights. University of Copenhagen Film and Media Studies Yearbook. Copenhagen: Museum Tusulanum Press. 2002. 275 s.

Todella vaikuttavaa. Kööpenhaminan elokuva- ja mediatutkimuksen laitos on kansainvälistänyt vuosikirjansa. *Sekvens* on nyt ristitty Revontuliksi (*Northern Lights*), sitä julkaistaan englanniksi, ja sen ensimmäinen numero (2002) pohtii trendikkäitä mutta perimmäisiä kysymyksiä: "toden" teorioita ja representaatioita audiovisuaalisessa kulttuurissa. Artikkelikokoelma, alaotsikoltaan *Realism and 'Reality' in Film and Media*, lähestyy ikuisuusaihetta nimensä mukaisesti sekä elokuvatutkimuksen että mediasosiaologian perinteistä käsin. Se esittelee englanniksi laitoksen viiden oman tutkijan näkökulmat ja antaa tilaa myös neljälle muulle tanskalaiselle kirjoittajalle. Lisäksi se laajentaa kotimaista antia kolmen Johnin – Caldwellin, Cornerin ja Ellisin – anglo-amerikkalaisilla näkökulmilla. Kirjan tavoitteena on paitsi esitellä kööpenhaminalaisten tutkimusta, myös toimia foorumina monitieteisille ja -kansallisille keskusteluille.

Artikkelikokoelmille harvinaisesti tämän vuosikirjan eri lähestymistavat keskustelevat aidosti keskenään ilman puolipakollisia aasinsiltoja. Kirjan toimittaja Anne Jerslev tosin asemoi johdannossaan napakasti artikkelit suhteessa viimeaikaisiin av-kulttuurin ja sen tutkimuksen ilmiöihin: 1) dokumentaaristen televisioformaattien, erityisesti nk. tosi-tv:n viimeaikaiseen suosioon; 2) fiktion ja faktan sekoittumiseen elokuissa, *Blair Witchistä Dogma 95* -projektiin; 3) tv-fiktiossa havaittavan siirtymään ironiasta ja intertekstuaalisuudesta realististen tyylien hyödyntämiseen; ja 4) "toden" teorisoinnin ja analysoinnin uuteen tulemiseen mediatutkimuksen piirissä. Liekö syynä se, että "tosi" on

tarpeeksi perustava teema, vai liekö artikkelien pyrkimys kyseenalaistaa ja ylittää "toden" käsitettä vieroksuva postmoderni ajattelu tarpeeksi selkeä (vrt. Jerslev, 8). Joka tapauksessa tanskalaisista elokuvahistoriaa tarkasteleva artikkeli, globaalien tosi-tv -ohjelmien typologisointi ja teknologista mediakonvergenssia luotaava juttu sopivat mainiosti samojen kansien sisälle. Kauppatieiteistä viestintään loikannut allekirjoittanut saikin omille tosi-tv -pohdintoille taustaksi sellaisen yleissivistävän katsauksen, ettei ole toipunut vieläkään. Niin paljon näkökulmia, mutta myös niin paljon yhteistä ja hyödynnettävää tosi-teeman puitteissa, Luhmanin systeemiteoriasta feministiseen dokumenttielokuva-kritiikkiin.

Teemasta kiinnostunut mutta kiireinen tiedotustutkija saattaa haluta poimia suorimmin sovellettavat näkökulmat, joten tässä Top 5 -suositus:

1. Torben Grodal kuvaa ja analysoi artikkelissaan niitä media-representaatioiden piirteitä, jotka tuottavat katsojille "realismin" kokemuksia. Tältä pohjalta hän haastaa Baudrillardin ja kumppanit, sekä argumentoi "toden" ja "realismin" käsitteiden tarpeellisuuden puolesta mediateorisoinnissa.

2. Ib Bjondeberg tarttuu härkää sarvista ja jäsentää tosi-tv -teemaa miltei tyhjentävän monesta eri näkökulmasta. Hän yhdistää tämän lajityypin globalisaation, verkostoyhteiskunnan ja reflektiivisen modernin käsitteisiin. Hän luokittelee tosi-tv:stä käydyin julkisen ja akateemisen keskustelun diskursiivisiin positioihin. Hän nimeää dokumentaarisen television päätyypit sekä tosi-tv:n yleisimmät alalajit. *Big Brother* -ohjelma esimerkinään hän määrittelee katsojille yleisimmin tarjotut asemat. Lopuksi hän esittelee tosi-tv:n ilmentämät hybridisaation eri muodot.

3. John Corner käsittelee dokumentin, tai pikemminkin dokumentaarisuuden funktioita. Kuten kirjoittaja toteaa, näinä päivinä on turvallisempaa käyttää sanaa *documentary* adjektiivina kuin substantiivina, koska lajityyppinä dokumentti on aina ollut häilyvä ja

toteuttanut genrepiirteiden sekoitumista. Siksiä Cornerin artikkeli puhuttelee niin journalismin kuin elokuva- ja populaarikulttuurintutkijaakin, ja samalla havainnollistaa esimerkein viimeaikaista dokumentaarisuuden buumia av-kulttuurissa.

4. John Ellis keskustelee ytimekkäästi genre-käsitteen perinteisistä määritelmistä ja uudelleenmäärittelyn tarpeesta. Esimerkkinä Ellisillä on, kuinka muuten, dokumentti ja dokumentaarisuus, mutta hänen genre-pohdintansa ylittää (toisena ikuisuuskyymyksestä?) niin lajityyppien kuin media- ja elokuvatutkimuksenkin raja-aitoja.

5. John Caldwell ruotii television ja Internetin tuottamaa vuorovaikutusta teknologisen ja omistuksen konvergenssin näkökulmista käsin. Vaikka aihe voi tuntua tosi-teemalle kaukaiselta, se taustoitaa toisaalta (dokumentaari-trendinkin nopean leviämisen mahdollistaneiden) mediemarkkinoiden globaalia toimintaa, toisaalta tosi-tv -ilmiöön liittyvää internet-osallistumista.

Yllämainituissa suositusartikkelissa korostuu teoksen ulkomalaisedustus, lähinnä kansainvälisten esimerkkien vuoksi. Kiinnostavaa paikallisherkkua tarjoilee kuitenkin esimerkiksi Anne Jeslevin analyysi von Trierin *Idiootit*-projektista (itse elokuvasta, siitä tehdystä dokumentista ja kirjoista), sekä Birger Langkjaerin artikkeli *Realism and Danish Cinema*, josta voi varmastikin löytää analyttisiä yhtymäkohtia suomalaisen elokuvan lähihistoriaan.

Northern Lights -julkaisuun toivotaan artikkeleita niin elokuva-, tv-, lehdistö-, radio- kuin uusmediatutkijoiltakin, teoriaperinteeseen katsomatta, eli tässä siis myös uusi foorumi julkaista englanniksi. Vuoden teema päätetään aina lokakuussa ja abstrakti tulee lähettää toimitukselle 15. marraskuuta mennessä, joten vielä saat-taa ehtiä. Tarkemmin ks. <http://www.media.ku.dk/>

MINNA ASLAMA

